

mozgalom máris az emberi szolidaritás újabb példáját szolgáltatja a nemzetek közösségének életében felbukkanó bűnözés jelenségei ellen irányuló harcban.

Amiképpen a tengeri kalózkodás bűncselekménye úgyszólván kiveszett az államok határozott közbelépése folytán, hasonlóképpen az államoknak a légi járművek jogtalan eltérítése üldözésére vonatkozó egyesült intézkedései fokozatosan kiküszöbölhetik ezt a bűncselekményt is a nemzetközi életből, és garantálhatják a nemzeti és nemzetközi közlekedés zavartalan fejlődését és teljes biztonságát.

Marțian Niciu

Mennyiségi és minőségi „felfutások” a külkereskedelemben

Országunk külkereskedelmi forgalmának folyamatos növekedése, földrajzi szóródásának és szerkezeti összetételének javulása híven tükrözi nemzetgazdaságunk (főleg iparunk) tervszerű fejlődését. A termelés növekvő lehetőségei és szükségletei a jelenlegi ötéves terv keretében már elejétől megkívánták a külkereskedelem rendkívül élénk fejlődését; a dolgozók vállalásai az ötéves terv négy és fél év alatt való teljesítésére természetesen érezhetően kihatnak a külfölddel folytatott árucserére is. Az előirányzott beruházások rövidebb időn belüli megvalósítása, a műszaki színvonal emelése, a termelés hatékonyságának és a munka termelékenységének növelése fokozott behozatali feladatokkal jár, ez pedig meghatározza a behozott áruk és a vonatkozó fizetési kötelezettségek fedezetére szolgáló kivitel gyors ütemű fejlesztését.

A terv értelmében legkésőbb 1974-ben biztosítható az ország fizetési mérlegének kiegyensúlyozottsága.

Az 1971 és 1975 közötti időszakban külkereskedelmünk fejlesztését ugyanis nemcsak jelentős mennyiségi, de lényeges minőségi vetületek is jellemzik.

*

Külkereskedelmünk már eddig is a nemzetgazdaság egyik legdinamikusabb szektora volt. Az utóbbi húsz évben az *árucsera-volumen* növekedésének üteme meghaladta mind a társadalmi termék, mind a nemzeti jövedelem növekedési ütemét, és csak kevéssel maradt el az ipari termelés növelésének ritmusa mögött. Ezt szemlélteti a következő összehasonlító táblázat:

	1950	1960	1971	Évi átlagos ütem 1950—1971
Társadalmi termék	100	263	700	9,75%
Nemzeti jövedelem	100	268	676	9,55%
Ipari össztermelés	100	340	1300	13,0%
Külkereskedelem	100	299	922	11,2%

A jelenlegi tervidőszakban ez az irányzat erősödik. Az 1971. és 1972. években a kivitel volumene átlag 14,6 százalékkal nőtt, míg a múlt év novemberében megszavazott 1973. évi gazdasági terv a külkereskedelem 21,5 százalékos „felfutását” irányozza elő: ez az ütem messze meghaladja nemcsak a társadalmi termék és a nemzeti jövedelem, de most már az ipari termelés ütemét is. Az említett adatok azt mutatják, hogy külkereskedelmünk súlya az ország gazdasági életében egyre gyorsabban emelkedik; erre utal az is, hogy 1972-ben kivitelünk az ipari össztermelésnek mintegy 20 százalékát alkotta.

Románia mind jelentősebb részt vállal a nemzetközi munkamegosztásból, illetőleg áruforgalomból. Ez abból is kiténik, hogy míg az utóbbi tíz év alatt a világkereskedelem összforgalma 2,7-szeresére nőtt, hazánk külkereskedelme ennél gyorsabban — 3,1-szeresére emelkedett.

Igaz, hogy a gyors ütemű fejlődés ellenére — más országokhoz viszonyítva — külkereskedelmünk volumene még nem nagy. Így például 1971-ben a külkereskedelem egy főre jutó értéke 14 százalékkal volt kisebb, mint Lengyelországban, 23 százalékkal kisebb, mint Görögországban, 61 százalékkal kisebb, mint Magyarországon; ez az érték az olaszországnak mindössze 26, az ausztriaiának 21, az NSZK-belinek 17 százaléka. Az 1970. évben hazánk minden lakosára 97 dollár értékű kivitel jutott, ezzel szemben Bulgáriában 234, a Német Demokratikus Köztársaságban 282, Franciaországban 349, Norvégiában 633, Hollandiában 904 dollár. De a különbség csökkenő tendenciájú.

Az 1973. évi terv az eredeti öt éves terv mutatójánál 14,5 százalékkal nagyobb, 16,2 százalékkal növekedő ipari termelést irányoz elő; a termelés gyorsított növekedése megfelelően tükröződik az új behozatali és kiviteli feladatokban is. Míg a behozatal 1973-ban 15,6 százalékkal lesz nagyobb, ugyanebben az évben hazánk 27,2 százalékkal exportál többet, mint 1972-ben. Az év folyamán 19 milliárd valutalej értékben szállítunk árut külföldre, ez több, mint 1968. évi külkereskedelmünk összforgalma (kivitel+behozatal). Ez a — nemzetközi viszonylatban is ritkaságszámba menő — „felfutás” a kereskedelmi és fizetési mérleget határozottan befolyásolja, s jelentősen megjavítja Románia helyezését a más országok adatait is jelző értékskálán.

*

Az ilyen méretű árucseré- és exportfejlesztés nyilvánvalóan lényegbevágó minőségi haladást feltételez. Ez vonatkozik mind a behozatal és a kivitel szerkezeti összetételére, mind a külkereskedelmi tevékenység formáira és módoszataira.

Közhellyé vált, hogy a felszabadulás óta eltelt huszonöt esztendő alatt hazánk nyersanyagokat exportáló és készárukat importáló országból legnagyobbbrészt készáru és félkészáru szállító országgá változott. Ezt megfelelően szemlélteti az egyes árucsoportok súlyának módosulása a kivitel és behozatal egészében. A közvetkeztes iparfejlesztési politika eredményeképpen például a gépek és gépi felszerelések — e legösszetettebb, legbonyolultabb ipari termékek — 1950-ben össz-kivitelünk 4,2, 1960-ban már 16,6, 1971-ben pedig 23,1 százalékát alkották; a tervek szerint 1975-ben ennek az árucsoportnak a súlya már közel 30 százalékra emelkedik, hogy a rákövetkező 15 évben elérje a 45 százalékot. A szocialista Romániában megteremtett korszerű vegyipar termékei 1950-ben még csak 1,7 százalékát, 1971-ben már 8,2 százalékát alkották az összkivitelnek. Az öt éves terv végére a két említett árucsoport együttes súlya a kivitelben meghaladja a 40 százalékot.

E szerkezeti fejlődésen belül fontos szerepet játszik a kivitelre szánt áruk feldolgozási fokának, műszaki színvonalának emelése. A gépek és gépi felszerelések csoportjában a hangsúly mindjobban a korszerű technikai termékekre (szerszámgépekre, gépkocsikra, elektrotechnikai és elektronikus berendezésekre), a vegyiparban a szintézis-termékekre (műanyagokra, műgumira, gumiabroncsokra, festékszárazanyagokra) tevődik. Ez már csak azért is lényeges, mert megfelelő műszaki színvonal híján az exportáru értékesítése a külföldi piacon alatta marad más, fejlettebb iparú országok teljesítményének. Így például Ausztria egy tonna exportált gépért kétszer, az NSZK 2,8-szor akkora árat ér el, mint hazánk. Természetesen jobb műszaki kivitelezés esetén érezhetően javul az arány az importált nyersanyagokért és segédanyagokért fizetett ár és az exportált feldolgozott késztermékekért kapott ár között.

Jelentősen módosul a behozatal szerkezete is. Az importált áruk több mint negyötöde közvetlenül a termelés fejlesztését szolgálja, részben az új beruházásoknak és a folyó üzemeltetésnek szánt gépi felszerelések, részben a termeléshez szükséges nyersanyagok és félkészárúk formájában.

1966-ban több mint egymilliárd, 1967-ben pedig több mint kétmilliárd valutalejt költöttünk komplett ipari felszerelésekre, 1971-ben ez az érték 130 ezer valutalejre csökkent, holott közben az egész gép- és gépifelszerelés-behozatal az 1966. évi 3 milliárdról 4,7 milliárd valutalejre emelkedett. Ez annak tulajdonítható, hogy az új üzemek és gyárak legnagyobb része ma már saját tervek alapján, jórészt itthon készült felszerelésekkel épül fel. Külföldről főleg a legújabb, nálunk még be nem vezetett műszaki vívmányok kerülnek behozatalra, egyes korszerű gépek, valamint az újonnan kidolgozott és bevezetett technológia, szabadalmak és *know-how* formájában. Ha elgondoljuk, hogy a jelenlegi tervkorszakban ezernél több új termelőegység épül és sok száz üzem és gyár részére kell importálni külföldi technikát, világossá válik, hogy csak ezen az úton valósítható meg korszerű iparunk gazdaságilag és valutáris szempontból is hatékony kiépítése.

Ez az irányzat egyébként teljesen megfelel a világkereskedelem mai követelményeinek. A robbanásszerű műszaki haladás velejárója a szabadalmak és a *know-how* nemzetközi forgalmának jelentős kiterjedése. Például megállapították, hogy a különböző országokban az Egyesült Államoktól vásárolt szabadalmak alapján évente gyártott termékek értéke két és félszer meghaladja az USA évi áru kivitelének értékét. Japánban az iparvállalatok 35 százaléka külföldi szabadalmak alapján termeli az ország ipari össztermelésének 11 százalékát; ezek a gyártmányok a japán export 17 százalékát alkotják. Az NSZK-ban az ipari össztermelés 10 százalékát gyártják külföldi szabadalmak és *know-how* szerint.

A szabadalmak és a *know-how* nemzetközi piacának egyre szélesebb körű kibontakozása lehetővé teszi más, kevésbé fejlett országok számára a világszinten álló technológiák meghonosítását, és ezáltal a hazai ipar műszaki színvonalának gyors emelkedését. Ezért — a saját műszaki-tudományos kutatások erőteljes fejlesztésével párhuzamosan — a nemzetgazdasági tényezők súlyt helyeznek iparunknak külföldi szabadalmak és eljárások alkalmazásával történő korszerűsítésére is. Ugyanakkor számos román találmány és szabadalom — elsősorban a kőolaj- és vegyiparban, a gépiparban — önálló vagy üzemfelszerelések szállításával egybekötött kiviteli tétel.

Az „intelligencia-import és -export“ szervesen bekapcsolódik a hazánk részéről következetesen szorgalmazott nemzetközi gazdasági, ipari és műszaki-tudományos együttműködésbe. A kooperáció széles körű lehetőségei, sokrétű, változatos formái magasabb síkra emelik az ország gazdasági kapcsolatait a külfölddel, minősítettébb részvételt biztosítanak a nemzetközi áru- és értékforgalomban. A gazdasági és műszaki-tudományos kooperáció a nemzetközi munkamegosztásban való részvételünk egyre magasabb rendű formájává válik — mondotta Nicolae Ceausescu elvtárs a Központi Bizottság múlt évi novemberi plenáris ülésén, rámutatva egyben arra, hogy az 1973. évi terv is tartalmaz ilyen értelmű előirányzatokat.

Az együttműködés skálája igen széles, a módozatok részletes taglalása meghaladná e rövid áttekintés kereteit. Hazánk a gazdasági és műszaki együttműködést mind a behozatal, mind a kivitel vonalán szorgalmazza, ez a két vetület rendszerint szorosan összekapcsolódik. A szocialista országokkal az együttműködés főleg a KGST Komplex Programjának alapján valósul meg, közös iparfejlesztési akciók és a termelés szakosítása útján. Így például közös határmenti vízi erőműveket építünk a Szovjetunióval és Bulgáriával, s kooperálunk Lengyelországgal teherhajók építésében. A nyugati tőkés országokból műszaki dokumentációt, technológiai eljárásokat, szabadalmakat és korszerű gépfelszereléseket vásárolunk hosszú lejáratú kereskedelmi hitelek keretében, amelyek visszafizetése sok esetben az újonnan létesített üzem termékeinek szállítása révén történik. Gépek vagy gépalkatrészek a megrendelő rajzai szerinti kivitelezésével együttműködünk bonyolult felszerelések előállításában. Nyugati cégekkel együttműködve, az ő terveik alapján részszállításokat eszközöltünk Svédországba, Belgiumba, Mexikóba ott épülő hengerművek részére, Törökországba egy kénsavüzem számára.

Fejlődő országokban hazánk részt vesz a természeti kincsek kiaknázásában és értékesítésében (Egyiptom, Algéria, Szíria, Chile, Kenya stb.), ipari üzemek tervezésében és felállításában (Irán, Egyiptom, Peru, India); a román felszerelések és szolgáltatások ellenértékét az illető ország a kitermelt nyersanyag és más áruk szállításával fedezi.

Számos nyugati és fejlődő országban vegyes társaságokat létesítettünk és létesítünk az ipari, műszaki, kereskedelmi és pénzügyi kooperáció előmozdítására.

Érthető tehát, hogy az együttműködés fejlesztése jelentősen elősegíti a külkereskedelmi forgalom, elsősorban a kivitel növelését: jó keret ipari termelésünk műszaki színvonalának emeléséhez, a beruházások és az export gazdasági hatékonyságának javításához, fizetési mérlegünk kiegyensúlyozásához.

Kun János

